

ROVANIEMI

Tarkastuslautakunta: Lasten ja perheiden palveluihin pääsy

14.5.2026

**MITEN VARHAISKASVATUKSESSA JA PERUSOPETUKSESSA
TUNNISTETAAN LASTEN JA PERHEIDEN TUEN TARPEET?**

**OHJAUTUVATKO ASIAKKAAT SUJUVASTI TARVITSEMIINSA
PALVELUIHIN?**

**MITEN MÄÄRÄT OVAT MUUTTUNEET VIIMEISEN VIIDEN
VUODEN AIKANA?**

Lasten ja perheiden palvelutarpeen esilletulo varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa perustuu havainnointiin sekä vuorovaikutukseen ja puheeksi ottamiseen lasten ja vanhempien kanssa.

Kouluterveyskysely:

- Joka toinen vuosi seurantatietoa lasten ja nuorten kokemuksista terveydestä, hyvinvoinnista, koulunkäynnistä ja opiskelusta sekä elintavoista.
- Tuloksia käsitellään laajasti kaupungin sisällä esim. sivistys- ja hyvinvointilautakunnissa
- Koulujen tulokset käsitellään myös koulukohtaisesti
- Tuloksia hyödynnetään näin myös lasten ja perheiden tuen tarpeen tunnistamisessa ja tukimuotojen suunnittelussa.

Unicefin Lapsiystävällinen kunta indikaattorit:

Kunta varmistaa, että jokaisen lapsen elämässä on vähintään yksi turvallinen aikuinen, johon lapsi voi luottaa ja joka tukee lasta kasvussa ja kehityksessä.

- Tämän on asiantuntijaryhmä arvioinut v 2021 olevan taso 3: toteutuu hyvin. (1-4)

Kunnan lasten ja nuorten palveluissa, kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, oppilaitoksissa ja vapaa-ajan palveluissa, tunnustetaan ja otetaan väkivalta lasten kanssa systemaattisesti puheeksi sekä ohjataan väkivaltaa kokenut avun ja tuen piiriin.

- Asiantuntijaryhmän arvio Taso 3: Toteutuu hyvin:

Kunnan lasten ja nuorten palveluissa iso osa henkilöstöstä on koulutettu lapsiin kohdistuvan väkivallan tunnistamiseen. Väkivalta otetaan palveluissa melko systemaattisesti lasten kanssa puheeksi, ja palveluissa on käytössä useita tunnistamista tukevia menetelmiä ja lomakkeita. Väkivaltaa kokenut osataan ohjata tarvittavan tuen ja avun piiriin.

- Asiantuntijaryhmän arvio Taso 3: Toteutuu hyvin:

Sosiaalipalvelujen ilmoitusten määrä on noussut. Tähän voi olla osaltaan syynä henkilöstön osaamisen lisääntyminen.

OVATKO ROVANIEMEN VARHAISKASVATUKSEN JA PERUSOPETUKSEN HENKILÖSTÖRESURSSIT JA OSAAMINEN RIITTÄVÄT TUEN TARPEIDEN TUNNISTAMISEEN JA PALVELUIHIN OHJAAMISEEN?

KUINKA OSAAMISTA ON VAHVISTETTU?

MITEN HENKILÖSTÖRESURSSIT OVAT MUUTTUNEET VIIMEISEN VIIDEN VUODEN AIKANA?

2025 voimaan tulleen oppimisen tuen uudistuksen tavoitteena on ollut vahvistaa lasten ja oppilaiden oikeutta tarvitsemiinsa tukitoimiin.

- Rovaniemen sivistyslautakunta on perustanut perusopetukseen 17 uutta erityisopetuksen vakanssia viime vuonna.
- Lisäksi kymmeneltä koululta käy erityisopettaja antamassa 2 h/vko tukea esiopetusryhmissä silloin kun päiväkotia on koulun yhteydessä tai läheisyydessä.

Koulut:

Tällä hetkellä kouluissa on resursseja niin ryhmäkohtaisen tuen kuin oppilaskohtaisen tuenkin antamiseen. Kouluissa on **erityisopettajia**, jotka vastaavat enimmäkseen ryhmäkohtaisen tuen antamisesta ja lisäksi **erityisluokanopettajia**, jotka antavat pääsääntöisesti oppilaskohtaisia tukitoimia joustavassa pienryhmässä tai erityisluokassa.

- Pätevyudet perusopetuksen puolella suurilta osin kunnossa (tilannetta auttaa, että Lapin Ylipisto kouluttaa erityisopettajia).

Päiväkodit:

- Rovaniemellä on 5 integroitua erityisryhmää. Näissä kaikissa erityisopettajan toimi, 3 heistä kelpoista.
- Varhaiskasvatuksen konsultoivien erityisopettajien vakansseja 12. Tällä hetkellä kaikki konsultoivat veot ovat kelposia, mutta uusien veojen saatavuus vaikuttaa heikolta. Lähin kouluttaja on Oulun yliopisto. Konsultoivien veojen työ kohdentuu kaikille alle kouluikäisille lapsille, yhden veon vastuulla n. 20 lapsiryhmää, arviolta noin 300 lasta.
- Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on viime vuosina erityisesti tuettu niitä lapsiryhmiä, joissa on ollut käytöksellään haastavia lapsia.
- Varhaiskasvatuksen yhden konsultoivan erityisopettajan työpanos on kohdennettu hankerahoituksella toimintamallin ja toimintaohjeiden kehittämiseen ei-toivottuun käytökseen johtavien tilanteiden tunnistamiseen, tilanteissa toimimiseen ja niiden purkuun.

Osaamisen vahvistaminen

Kasvun ja oppimisen tuen tiimi on perustettu juuri sitä varten, että henkilöstö saa tarvitsemaansa tukea perustehtävässään.

Osaamisen vahvistaminen tapahtuu:

- Koulutettu henkilöstöä tuen uudistukseen
- Järjestetty nepsy-koulutuskokonaisuuksia perusopetuksen puolelle kahtena edellisenä vuotena
- Sovittu yhteisiä toimintatapoja eri tilanteisiin
- Hyvän mielen kunta-yhteistyö Mieli ry:n kanssa
- Vahvuutta vanhemmuuteen koulutukset
- Neuvokas perhe-koulutukset
- Lasten oikeuksien koulutukset
- Palveluiden tuntemusta lisätty mahdollisuudella osallistua perhekeskusverkoston etäkahveille, verkostomessuille, Perheiden torille
- Järjestetty yhteytyötapaamisia palveluiden ammattilaisten välille(perhesosiaalityö, neuvolat, lastensuojelu, opiskeluhuolto)
- Sosiaalipalvelut ovat jalkautuneet päiväkoteihin ja kouluihin kertomaan henkilöstölle palveluistaan

**MILLAISIA ENNALTAEHKÄISEVIÄ JA MATALAN KYNNYKSEN
PALVELUITA ROVANIEMELLÄ ON TARJOLLA LAPSILLE JA
PERHEILLE?**

VASTAAVATKO NE NYKYISEEN PALVELUTARPEESEEN?

Tietoa palveluista on koottu Rovaniemen kaupungin nettisivulle: [Lapsiperheelle - Rovaniemen perhekeskus - Rovaniemi - Arktinen pääkaupunki](#)

Rovaniemen kaupungin ennaltaehkäisevät ja matalan kynnyksen palvelut lapsille ja lapsiperheille:

- Avoin varhaiskasvatus, varhaiskasvatus, erityisvarhaiskasvatus,
- Koulupalvelut
- Tuen palvelut
- Aamu- ja iltapäivätoiminta
- Nuorisopalvelut (kohdennettu-, yhteisöllinen- ja kokemuksellinen nuorisotyö)
- Liikunta- ja kulttuuripalvelut
- Kirjasto
- Ruoka- ja puhtauspalvelut.

Matalan kynnyksen palveluja kehitetään jatkuvasti kaupungin palveluissa sekä yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen, järjestöjen ja Rovaniemen seurakunnan kanssa.

- Esimerkiksi Vahvuutta vanhemmuuteen ryhmä- ja yksilöohjaus
- Väkivaltaan ja kiusaamiseen puututaan -hanke perusopetuksessa
- Fyysinen Perheohjaamo Koskikadulla, joka sisältää kolme palvelukategoriaa:
 1. Arki sujuvaksi - alle kouluikäisten lasten vanhemmille
 2. Elämää nuorten kanssa - kouluikäisten ja nuorten vanhemmille
 3. Parisuhteen ja eron ensiapupiste

Lapsiperhekysely 2023:

- Noin 50 % vastaajista kertoi löytävänsä tietoa tarjolla olevasta toiminnasta ja tuesta
- 20 % kertoi ettei löydä tietoa ja
- 30 % ei osannut sanoa

Perheet kaipaavat eniten tietoa maksuttomista ja edullisista harrastuksista, tapahtumista, kerhoista, liikuntamahdollisuuksista ja perheen yhteisestä tekemisestä lasten kanssa.

Tuen tarpeina nousivat:

- lasten keskittyminen ja neuropsykiatriset haasteet
- haastava käyttäytyminen
- parisuhteen tuki.

MITEN KAUPUNKI TOTEUTTAA HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMISEN LASTEN JA PERHEIDEN OSALTA?

- Hyvinvointiohjelma 2026-2029
 - Sisältää toimenpiteet lasten ja perheiden osalta.
 - Hyvinvointiohjelman myötä sitoudumme edistämään yhdessä tavoitteellisesti rovaniemeläisten hyvinvointia, terveyttä ja arjen turvallisuutta.
 - Hyvinvointiohjelma on lausuntokierroksella, jonka jälkeen tehdään tarvittavat muutokset.
 - Kaupunginvaltuusto käsittelee valmiin ohjelman 18.5.2026.
- Lapsiystävällinen kunta -työ on osa hyte työtä ja tukee hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä lasten ja perheiden osalta. <https://www.rovaniemi.fi/Palvelut-sinulle/Lapsiperheelle---Rovaniemen-perhekeskus> ja [loader.aspx](#)
- Verkostoyhteistyö kokoaa toimijat toimimaan yhdessä yli organisaatorajojen.

MITEN YHTEISTYÖ LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUIDEN OSALTA TOIMII HYVINVOINTIALUEEN KANSSA KÄYTÄNNÖSSÄ?

ONKO KAUPUNIGN JA HYVINVOINTIALUEEN VÄLINEN YHTEISTYÖ RAKENTEILTAAN JA KÄYTÄNNÖLTÄÄN TOIMIVAA, TAVOITTEELLISTA JA VAIKUTTAVAA?

TOIMIIKO YHTEISTYÖ ERITYISEN HYVIN JOLLAIN TOIMINNAN ALUEELLA, ONKO JOLLAIN TOIMINNAN ALUEELLA TODETTU ERITYISIÄ HAASTEITA, PUUTTEITA?

Toimivia yhteistyömuotoja:

- Verkostorakenteet toimivia: (Perhekeskuksen ydinryhmä, Kaakkoisen alueen ohjausryhmä, Lasten ja nuorten poliittinen ohjausryhmä (LaNuPo), Opiskeluhuollon ohjausryhmä, ja strateginen kehittämistyöryhmä)
- Kaupungilta kasvun ja oppimisen tuen edustus myös Laphan monialaisessa lastensuojelun asiantuntijaryhmässä
- Palveluiden välinen säännöllinen yhteistyön kehittäminen ja ylläpitäminen
 - Varhaiskasvatus-neuvola-perhesosiaalityö-lastensuojelu,
 - esiopetus-opiskeluhoito,
 - kasvun ja oppimisen tuki- neuvola-alueelliset kuntoutuspalvelut
- Yhteistyössä järjestettävät palvelut:
 - Perheohjaamo,
 - Pyydä apua -palvelu,
- MOTTI -työryhmä, VASA-verkosto, ANKKURI -toiminta sekä lapsen/perheen kanssa toimivien tahojen monialaiset perhekohtaiset verkostotapaamiset.

Yhteistyörakenteet erikoissairaanhoidon ja kaupungin välillä parantuneet:

- Säännölliset tapaamiset esimerkiksi lasten- ja nuortenpsykiatrian henkilöstön kanssa (kasvun ja oppimisen tuen tiimin edustus, sairaalaopetus ja psykiatria).
- Säännölliset tapaamiset myös lastenneurologian henkilöstön kanssa (veot, konsultoivat tuen asiantuntijat)

Lastensuojelun kanssa ei olla yhteistyössä päästy vielä rakenteelliselle tasolle ja siellä ehkä enemmän nähtävissä henkilösidonaisuutta, miten asioihin tartutaan. Haasteita esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, jos lapsi on ohjattu hoidon piiriin (esim. osastojaksolle). Perhe kieltäytyy tai eivät pysty ottamaan paikkaa vastaan, koska vanhemman pitäisi sitoutua olemaan mukana perheosastolla. Tässä kohtaa tarvitaan yhteistyötä ja tukea lastensuojelun kanssa.

**MITEN OPISKELUHUOLLON YHTEISTYÖ HYVINTOINALUEEN
KANSSA TOIMII?**

**PÄÄSEVÄTKÖ OPPILAAT TARVITSEMIINSA PALVELUIHIN
RIITTÄVÄN NOPEASTI JA OIKEA-AIKAISESTI?**

TOIMIIKO TIEDONKULKU?

Opiskeluhuollon kanssa tehdään paljon yhteistyötä (yhteistyö- ja kehittämistapaamisia, yhteistyö oppilaspalavereissa).

Rovaniemen kaupungin esiopetusyksiköille ja perusopetuksen kouluille on nimetty oma opiskeluhuollon psykologi ja kuraattori (osassa ostopalveluna).

Kasvun ja oppimisen tuen tiimin kokemusten mukaan perusopetuksessa oppilas pääsee hyvin opiskeluhuollon palveluiden piiriin. Esiopetuksessa tässä olisi paljon kehitettävää, erityisesti opiskeluhuollon roolista esiopetuksen arjessa. Asiaa lähdetty kehittämään yhteisillä tapaamisilla (yksiköiden johtajat, opiskeluhoolto)

- Psykologin tutkimuksissa on viivettä, koska psykogipalvelut osittain etäpalveluina.
- Myös maahanmuuttotaustaisten lasten / oppilaiden tutkimukset voivat jäädä helpommin toteutumatta.

Opiskeluhooltosuunnitelman mukaan oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai -kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä koulun työpäivänä sen jälkeen, kun hän on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Tämä on pääsääntöisesti toteutunut.

**KERÄTÄÄNKÖ LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUIHIN LIITTYEN
ASIAKASPALAUTETTA SYSTEMAATTISESTI?**

Lapsiystävällinen kunta toimenpidesuunnitelman toimenpiteessä tavoitteena on Unicef:n kriteerien mukainen tavoitetaso 3. vuoden 2026 loppuun mennessä:

Kunnan palveluissa on useita lapsiystävällisiä palautteen keruun tapoja. Palautteen keruun monikanavaisuuden, saavutettavuuden, esteettömyyden ja vuoropuhelun merkitykseen on kiinnitetty huomiota. Toimenpiteen seurannasta vastaa Lasten ja nuorten poliittinen ohjausryhmä sekä Suomen Unicef.

Palautetta kerätään systemaattisesti varhaiskasvatuksessa, alle kouluikäisten kohtaamispaikkatoiminnassa, koulupalvelussa, aamu- ja iltapäivätoiminnassa, nuorisopalveluissa, ruoka- ja puhtauspalveluissa. Lapin hyvinvointialueella ei ole erikseen lapsille ja nuorille suunnattua asiakaspalautekanavaa. HVA:n Anna palautetta -kanava on kohdennettu aikuisille, esim. Neuvolassa vanhemmille.

Palautteen keräämisen ohella lasten osallisuutta ja osallistumismahdollisuuksia on lisätty. Mm. laajoihin kyselyihin on lisätty ikäkysymys, jotta lasten ja nuorten vastaukset voidaan eritellä tarvittaessa, lasten ja nuorten kyselyissä kysytään vastaajakokemusta, jonka avulla kyselyitä kehitetään, käyttöön on otettu lapsivaikutusten arviointi, Osallisuuden työkalupakkiin on koottu vinkit lasten osallisuuteen ja kuvattu osallistamisprosessia. Selvittelyssä on myös lasten kyselytuntien mahdollisuus jatkossa.

Miten huomioidaan haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret?

Kyselyt jaetaan usein koulujen kautta ja pyritään toteuttamaan osana koulupäivää, jotta saataisiin mahdollisimman laajasti eri ikäisten ja eri taustoista tulevien vastauksia. Kyselyssä hyödynnetty selkokieltä ja tekstiä tukevia selkokuvia ymmärryksen ja vastaamisen tueksi. Osallistuvassa budjetoinnissa on tehty jalkautuvaa työtä kouluun ja koulun yhteydessä olevaan kirjastoon, autettu lapsia käytännössä lomakkeen täyttämässä. Jalkautuvassa työssä huomioitu sosioekonominen eriytyminen ja jalkauduttu sosioekonomisesti heikommassa asemassa oleville alueille, tässä tapauksessa Muurolaan ja Ounasrinteelle.

MITÄ TIETOA ROVANIEMELLÄ KERÄTÄÄN LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUTARPEISTA?

ONKO KÄYTÖSSÄ MITTAREITA, JOTKA KUVAAVAT ESIMERKIKSI PALVELUIHIN OHJAUTUMISTA JA TUEN OIKEA-AIKAISUUTTA?

KUINKA TIETOA HYÖDYNNETÄÄN TOIMINNAN KEHITTÄMISESSÄ?

- Kouluterveyskysely joka toinen vuosi
- Lapsiperhekyselyt, viimeisin 2023, seuraava viimeistään 2028. [Lapsiperhekysely 2023 yhteenveto.pptx](#)
- Lasten harrastuskysely, loma-ajan toiminnan kysely,

Unicef:n prosessi- ja tulosindikaattorit.

- - Asiantuntijaryhmän arvio tehdään nykytilan kartoituksen yhteydessä, jonka perusteella luodaan nelivuotinen toimintasuunnitelma.
- - Edellisin kartoitus on tehty vuonna 2021, jonka pohjalta on laadittu toimintasuunnitelma vuosille 2022-2025, jatkettu vuoteen 2026.
- - Toimintasuunnitelman toimenpiteet luodaan heikoimmat arviot saaneiden indikaattoreiden perusteella.
- Tämänhetkisessä toimintasuunnitelmassa toimenpiteenä on:
 - Kunnassa lasten ja nuorten palveluissa edistetään systemaattisesti lasten ja nuorten positiivista mielenterveyttä eli mielen hyvinvointia sekä ennaltaehkäistään mielenterveyden ongelmia. -
 - Henkilöstöllä on tarvittava mielenterveysosaaminen lasten ja nuorten tukemiseksi.
 - Lapset ja nuoret saavat tarvitsemaansa tukea matalalla kynnyksellä ja viiveettä.
 - Yhteistyö kunnan eri toimijoiden välillä sekä hyvinvointialueen kanssa on toimivaa ja koordinoitua.
 - Lapset ja nuoret ohjataan sujuvasti tarvittavan avun ja tuen piiriin.

**MITKÄ OVAT SUURIMMAT HAASTEET JA KESKEISIMMÄT
RISKIT LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUIHIN PÄÄSYN
TUKEMISESSA?**

**KUINKA HAVAITTUIHIN HAASTEISIIN JA RISKEIHIN ON
REAGOITU?**

Suurimmat haasteet ja keskeisimmät riskit:

- Lasten ja nuorten harrastamisen kustannukset.
 - Tarjotaan maksuttomia Suomen mallin harrastuskerhoja koulupäivien yhteydessä.
 - Tiedotetaan ja ohjataan hakemaan harrastustuksiin.
- Apua haetaan vasta, kun tilanne on perheessä kriisiytynyt.
 - Tähän on reagoitu henkilöstön osaamista ja keskustelumahdollisuuksia lisäämällä, kehittämällä nopeasti saatavilla olevia palveluita, mm. Vahvuutta vanhemmuuteen -ohjaus, Pyydä apua, Perheohjaamo.
- Ohjataan palveluun, eli annetaan tieto palvelusta, mutta yhteydenotto jää perheiden aktiivisuuden varaan.
 - Tätä riskiä pyritään pienentämään tarvittaessa saattaen vaihtaen -toimintatavalla.
- Huoli on palvelussa, tehdään ilmoitus sosiaalipalveluihin, palvelutarpeen arvion päätöksestä ei saada tietoa. --> Sosiaalipalveluiden kanssa on sovittu toimintatavasta, jolla tiedon kulkua parannetaan. Toimintatapaa juurrutetaan ja toimivuutta seurataan yhdessä.

ROVANIEMI

KIITOS!